

LØGTINGSGRANNSKOÐARARNIR

Føroya Løgting.

Løgtingsmál nr. 99/2007: Grannskoðan av almennum roknskapum

Uppskot
til
samtyktar

Vísandi til frágreiðing niðanfyri samtykkir Løgtingið at góðkenna roknskapin hjá **Húsalánsgrunninum** fyri fíggjarárið **2006**.

FRÁGREIÐING FRÁ LØGTINGSGRANNSKOÐARUNUM:

1. *Lógargrundarlag*

Lógargrundarlagið fyri Húsalánsgrunnin er Ll. nr. 118 frá 18. juni 1997 “um Húsalánsgrunn o.a.” Umframt Húsalánsgrunnin fevnir lógin eisini um Bjálvingarstuðulslánsgrunnin og Íbúðagrunnin. Við heimild í lógini lýsti Landsstýrið 28. apríl 1998 kunngerð nr. 55 “um Húsalánsgrunn o.a.”

2. *Endamál*

Húsalánsgrunnurin hevur til endamáls at veita lán at byggja og keypa sethús ella íbúðir, og kann sambært § 5 veita hesi lán:

1. Stuttfreistað lán at keypa grundøki.
2. Byggilán at byggja ella umbyggja nýggj sethús ella íbúð, avmarkað til ta upphædd, ið grunnurin veitir sum veðskuldarlán.
3. Veðskuldarlán til nýggj sethús ella íbúð.
4. Veðskuldarlán at keypa sethús ella íbúð.
5. Veðskuldarlán til at endurnýggja, umbyggja og bjálva sethús ella íbúð.

Í kunngerðini eru lýstar neyvari reglur um lán og lánstreytir.

3. *Fyrisiting*

Sambært § 3 í lógini verður grunnurin fyrisitin av einum stýri við 3 limum og tiltakslimum, sum landsstýrismaðurin tilnevnir fyri 4 ár. Stýrið setir stjóra at taka sær av dagligu um- og fyrisitingini, og ásetir við landsstýrisins góðkenning hansara lønar- og setanartreytir. Í Stýrinum sita:

John Færø, Klaksvík, formaður

Gurið Joensen, Tórshavn

Tórálvur Weihe, Tórshavn

Eingir tiltakslimir eru valdir.

4. *Fíggjarviðurskipti*

Inntøkurnar hjá Húsalánsgrunninum eru rentuinntøkur av veittum lánnum. Fíggjarárini 1982/83-1992 vórðu tilsamans 205 mió.kr. játtaðar á fíggjarlógini, og harafturat fekk Húsalánsgrunnurin í 1994 eftirgivið lán úr Oljugrunninum 57,5 mió.kr.

Við heimild í Ll. nr. 28/1995 “um lán til Húsálansgrunnin” lænti grunnurinn í 1995 50 mió.kr. úr landskassanum. Við árslok 2006 er restskuldin 5 mió.kr.

5. Roknskaparviðurskipti

Ársrokskapurinn skal sambært § 31 í lóginni verða grannskoðaður av lögildum grannskoðara, og skal síðani verða sendur Landsstýrinum við frágreiðing og viðmerkingum frá stýrinum.

Til tess at kunna Lögtingið um fíggjarligu gongdina, er niðanfyrri gjørdur ein samandrættur av ársrokskapinum fyri 2006, og til samanberingar eru roknskapartølini fyri árin 2002 - 2005 tikin við.

6. Yvirlit yvir gongdina í rakstrinum og í fíggjarstöðuni 2002-2006

	mió.kr.				
	<u>2006</u>	<u>2005</u>	<u>2004</u>	<u>2003</u>	<u>2002</u>
Rentuinntøkur	11,8	17,5	18,4	20,8	23,8
Rentuútreiðslur og kurstap	<u>0,7</u>	<u>-0,9</u>	<u>-1,1</u>	<u>-1,5</u>	<u>-1,8</u>
	11,1	16,6	17,3	19,3	22,0
Rakstrarútreiðslur	-5,3	-5,5	-6,5	-6,6	-6,1
Av- og niðurskrivingar av fastogn	-0,4	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4
Afturførdar avsetingar	7,6	9,4	6,8	10,0	35,0
Rakstrarúrslit	<u>13,0</u>	<u>20,2</u>	<u>17,3</u>	<u>22,3</u>	<u>50,5</u>
<u>Aktiv</u>	<u>2006</u>	<u>2005</u>	<u>2004</u>	<u>2003</u>	<u>2002</u>
Veðbrøv, útlán	157,4	207,1	246,5	276,7	319,5
- sett av móti tapi	<u>-26,1</u>	<u>-33,4</u>	<u>-42,7</u>	<u>-49,7</u>	<u>-59,3</u>
	131,3	173,7	203,8	227,0	260,2
Innlánspeningur og virðisbrøv	315,8	263,0	215,5	175,4	126,9
Millumrokning við Íbúðagrunnin	12,3	12,0	11,9	11,5	11,1
Onnur ogn	<u>9,1</u>	<u>10,0</u>	<u>10,3</u>	<u>13,5</u>	<u>13,1</u>
Aktiv tilsamans	<u>468,5</u>	<u>458,7</u>	<u>441,5</u>	<u>427,4</u>	<u>411,3</u>
<u>Passiv</u>					
Lán innanlands	7,5	10,7	13,9	17,0	21,1
Lán uttanlands	0	0	0	0	2,1
Onnur skuld	<u>0,2</u>	<u>0,2</u>	<u>0,1</u>	<u>0,2</u>	<u>0,2</u>
Skuld tilsamans	<u>7,7</u>	<u>10,9</u>	<u>14,0</u>	<u>17,2</u>	<u>23,4</u>
Eginogn:					
Eginogn við ársbyrjan	447,8	427,5	410,2	387,9	337,4
Rakstrarúrslit	<u>13,0</u>	<u>20,3</u>	<u>17,3</u>	<u>22,3</u>	<u>50,5</u>
Eginogn tilsamans	<u>460,8</u>	<u>447,8</u>	<u>427,5</u>	<u>410,2</u>	<u>387,9</u>
Passiv tilsamans	<u>468,5</u>	<u>458,7</u>	<u>441,5</u>	<u>427,4</u>	<u>411,3</u>

7. Ársfrágreiðing

Í ársfrágreiðingini í ársroknskapinum 2006, sum er dagfest 26. juli 2007, vísir stýrið m.a. á:

“Húsalánsgrunnurin varð í 1964 stovnaður við tí endamáli at skapa betri fyrirteytir hjá fólki at seta búgv, har tað almenna gjøgnum grunnin átók sær partar av bústaðarfíggingini, sum annars ikki var møguleiki fyri. Á henda hátt er eisini ein almennur bústaðarpolitikkur lagdur fyri dagin, og hevur frá Húsalánsgrunnins síðu verið boðað frá alternatíva bústaðarmøguleikum og bústaðarbyggingum, sum Húsalánsgrunnurin og Íbúðagrundurin hava tikið lut í og fíggað.

Húsalánsgrunnurin hevur ikki verið á fíggarløgtingslógini seinastu 12 árin.

Útboðið av fígging hevur verið sera stórt seinastu árin, og hørd kapping er um kundarnar í peningastovnun um. Sethúseigarar hava eisini fingið frimunur av hesum, men kann talan lættliga verða um ein lótuvinng, tá rentan á sethúslánum hækkar aftur. Høgu sethúsaprísirnir, skáalán og avdráttarfrí lán kunnu í ringsta føri gera tað sera trupult, um ikki fíggarligt ráðarúm er til avsetingar til viðlíkahald v.m. av ognini.

Fíggarliga er Húsalánsgrunnurin førur fyri at luttaka í bústaðarfíggingini á eins lagaligan hátt sum peningastovnar, við tilboðum um heildarfígging, skáalán og avdráttarfrí lán, men hevur grunnurin ikki møguleika fyri hesum, grundað á tær í kunngerðini nevndu útlánsreglur.

Húsalánsgrunnurin hevur í árinum, í tann mun tað hevur verið gjørligt, fíggað og umfíggað bústaðir í Føroyum.

Hóast rentustigið, sum er lægst í Húsalánsgrunninum, velja alsamt fleiri sethúseigarar at taka av tilboðum um heildarfígging, skáalán ella avdráttarfríum láni frá peningastovni. Sethúseigarin er soleiðis bundin at hond og fót, har bústaðar, - privat- og vinnulán eru tvinnad saman.

Síðstu árin er tað frá politikari síðu fleiri ferðir boðað frá, at bygnaðurin fyri Húsalánsgrunnin, Íbúðagrundurin og Bjálvingarstuðulslánsgrunnin skal broytast, men er onki ítøkilig et hent við hesum viðurskiftum enn. Tað er onki dulsmál, at hetta er ótolandi bæði fyri stovnin og ikki minst fyri starvsfólk, sum livir í støðugari óvissu

Húsalánsgrunnurin hevur ikki ligið óvirkin hesi árin, men umstøðurnar hava forðað fyri virksemin grunsins.

Stýrið og stjórn hava í skrift og talu fleiri ferðir víst á ítøkiligar loysnir á hesum viðurskiftum, soleiðis at grunnurin kann vera við í bústaðarfíggingini eftir endamáli í lógum Húsalánsgrunsins.”

Í oktober 2007 hevur landsstýrismaðurin kunnað um, at eftir ávísar atfinningar frá stýrinum fyri Húsalánsgrunnin avgjórði landsstýrismaðurin at biðja trýggjar óheftar útlenskar serfrøðingar um at granska politisku ætlanirnar um bústaðarpakkan. Eftir tilráðing frá serfrøðingunum hevur landsstýrismaðurin fingið politiska undirtøku í samgonguni fyri, at Húsalánsgrunnurin í verandi líki verður tikin av og endurstovnaður sum ein sonevndur ábyrgdarstovnur. Nýggi ábyrgdarstovnurin skal veita trygd fyri veðskuld hjá lutaíbúðafeløgum, og veita pensjónistum lán til bjálving og orkusparandi tiltøk. Sum liður í hesi tilgongd er somuleiðis ætlanin, at sethúsalánsportefølja Húsalánsgrunsins verður seld.

8. Roknskapargransskoðanin

Løgtingsgransskoðararnir skulu m.a. ansa eftir, at roknskapurin er rættur, og at tær avgerðir, roknskapurin fevnir um, eru samsvarandi veittum játtanum, galdandi lógum og fyriskipanum. Arbeiðið hjá lögtingsgransskoðarunum byggir m.a. á frágreiðing frá roknskapargransskoðanini, Gransskoðaravirkinum Inpact, dagfest 26. juli 2007. Sambært gransskoðanarfrágreiðingini var einki at finnast at.

9. Samskipti við landsstýrismannin

9.1 Endurskoðan av lóg og virksesemi Húsálánsgrunsins

Í ársfrágreiðingini í roknskapinum hjá Húsálánsgrunninum fyri 1996 varð boðað frá, at Húsálánsgrunnurin hevði ætlanir um at skipa so fyri, at møguleikar fóru at verða fyri alternativari íbúðabygging, t.v.s. smærri íbúðum til yngri, eldri og rørslutarnað.

Í februar 1999 kunnaði landsstýrismaðurin um, at ætlanir vóru um at gera ávísar broytingar í lógini, og at lógarbroytingarnar fóru at verða framdar í komandi tingsetuni.

Løgtingsgrannskoðararnir settu í 1999 spurnartekin við, um grunnurin tænti sínum upprunaliga endamáli. Húsálánsgrunnurin hevði tá onki sethúsálán veitt síðani 1994, og nógvir sethúsaeigarar høvdu gildið lán síni aftur, m.a. tí at rentan hevði verið hægri enn hjá øðrum peningastovnum.

Í februar 2001 boðaði landsstýrismaðurin frá, at uppskot til nýggja lóg var um at verða liðugt, og fór væntandi at verða lagt fyri tingið fyrst í komandi tingsetuni.

Í januar 2003 kunnaði landsstýrismaðurin um, at ein frágreiðing frá einum embætismannabólki, hvussu gongd kundi fáast á alternativa bústaðarbygging, fór at verða latin Løgtinginum til aðalorðaskiftis um miðjan februar 2003.

21. oktober 2003 var aðalorðaskifti á Løgtingi um frágreiðingina. 24. oktober 2003 kunnaði landsstýrismaðurin um, at hann hevði gjørt av at leggja Húsálánsgrunnin og Íbúðagrundin saman. Sambært landsstýrismanninum var ikki liðugt viðgjørt politiskt, hvørjar uppgávur endurskipaði Húsálánsgrunnurin skuldi røkja, men væntandi fór lóggávuárið at verða liðugt í tingsetuni.

Í januar 2004 kunnaði landsstýrismaðurin um, at av tí at løgtingsval varð útskrivað 5. desember 2003, var stígur komin í lóggávuárið.

Í januar 2005 boðaði landsstýrismaðurin frá, at tá nýggja landsstýrið tók við, hevði hann givið fyrisingini boð um at gera ávísar broytingar í ætlanunum, ið undanmaður hansara hevði arbeitt við. Tað arbeiddi varð liðugt í mai 2004. Síðani tá hevði málið verið til politiska viðgerð. Ein politiskur bólkur, við umboðum úr øllum samgonguflokkunum, var settur, sum saman við landsstýrismanninum skuldi finna fram til eina prinsipiella loysn á málinum. Hetta arbeiddi var ikki liðugt, men landsstýrismaðurin segði seg alla tíðina hava lagt áherðslu á týðningin av einari skjótari loysn.

Í januar 2006 boðaði landsstýrismaðurin frá, at Húsáláns-, Íbúðar- og Bjálvingarstuðulslánsgrunnarnir skuldu verða umskipaðir til eitt partafelag, og skuldu halda fram við einum avmarkaðum virksesemi. 2/3 av eiginognini hjá grunnunum skuldi harumframt takast úr partafelagnum, sum stovningargjald til landskassan.

Sambært landsstýrismanninum hevði stýrið fyri Húsálánsgrunnin víst á, at ongar fíggarligar konsekvensútrokningar vóru gjørdar fyri, hvussu partafelagið rakstrarliga kundi hanga saman við hesum munandi skerda kapitali. Landsstýrismaðurin hevði ásannað, at fíggarligi parturin var ikki nóg væl lýstur, og hevði tí boðað stýrinum fyri Húsálánsgrunnin frá, at hesi viðurskipti skuldu greinast nærri av einum óheftum útlenskum serfrøðingi, men enn var ikki gjørt av, hvør hann skuldi verða.

Landsstýrismaðurin legði afturat í svarskrivi sínum í januar 2006, at tað merkti ikki, at arbeiddi við at umskipa grunnarnar var steðgað upp. Hildið varð fram við arbeiddinum at gera eina lóg um lútaíbúðafeløg, sum eftir ætlan skuldi verða liðugt um umleið eitt ár.

Í januar 2007 boðaði landsstýrismaðurin frá, at arbeitt varð við “Bústaðarpakkanum”. Endurskipanin av Húsálánsgrunninum var ein partur av hesum pakka. Húsálánsgrunnurin, Íbúðagrundurin og Bjálvingarstuðulslánsgrunnurin skuldu umskipast til eitt partafelag, og skuldu halda fram við einum avmarkaðum virksesemi. Virksesemi Húsálánsgrunsins fór m.a at fevna um lógina um lútaíbúðafeløg, sum væntandi fór at verða klár at leggja fyri Løgtingið á ólavsoygu 2007. Almanna- og Heilsumálaráðið hevði gjørt avtalu við tveir útlenskar serfrøð-

ingar um at gera eina lýsing av ætlaðu fíggarligu og bygnaðarligu broytingunum hjá grunnunum. Hesir serfrøðingar fóru væntandi at verða lidnir við sítt arbeiði í mai 2007.

Í oktober 2007 hevur landsstýrismaðurin kunnað um, at trýggir útlenska serfrøðingar hava greinað ymisk viðurskifti í sambandi við Bústaðarpakkan, og teir hava latið tilráðingar sínar úr hondum. Við grundarlagi í arbeiði teirra hevur landsstýrismaðurin arbeitt víðari við málinum, og eitt uppskot til samtyktar um framhaldandi tilgongdina við Húsálánsgrunninum v.m. verður lagt fyri Løgtingið í næstum. Annars er lógaruppskot um lutabúðafeløg lagt fyri løgtingið í oktober 2007. Lutabúðafeløgini eru ætlað at verða karmur um alternativa bústaðarbygging, sum politiskar ætlanir leingi hava verið um at fremja.

9.2 Tilknyti til fíggarlóg og landsroknskap

Í november 2001 læt Fíggaráráðið úr hondum eitt álit “um landsstovnar og –grunnar, tilknyti til fíggarlóg, landsroknskap og grannskoðanarviðurskifti”.

Niðurstøðan í álitinum er m.a., at Húsálánsgrunnurin er ein landsstovnur, og at tað er í stríð við stýrisskipanarlógina, at grunnurin ikki verður tikin við á fíggarlógina og í landsroknskapin. Álitið vísir á, at í heilt serligum førum kann Løgtingið tó við lóg samtykkja at hava virkseimið uttanfyri fíggarlógina.

Í oktober 2003 boðaði landsstýrismaðurin frá, at hann hevði gjørt av at leggja Húsálánsgrunnin og Íbúðagrundin saman og at skipa tann endurskipaða Húsálánsgrunnin eftir sama leisti sum Føroya Realkreditstovn.

Í januar 2004 boðaði landsstýrismaðurin frá, at hóast løgtingsval varð útskrivað 5. desember 2003, varð arbeitt víðari við teimum lógarbroytingum, ið snúði seg um tilknytið hjá Húsálánsgrunninum til fíggarlógina.

Í januar 2005 kunnaði landsstýrismaðurin um, at málið var partur av einum størri pakka, sum fevndi um nógvar grunnar, ið flestu landsstýrismenn varðaðu av. Viðvíkjandi Húsálánsgrunninum var ætlanin, at málið skuldi verða loyst við at endurskipa grunnin. Málið var til politiska viðgerð.

Í januar 2006 og aftur í januar 2007 boðaði landsstýrismaðurin frá, at málið ætlandi fór at verða loyst við at umskipa Húsáláns-, Íbúðar- og Bjálvingarstuðulslánsgrunnarnir til eitt partafelag.

Í oktober 2007 hevur landsstýrismaðurin boðað frá, at málið verður loyst sum partur av arbeiðinum um avtøku og endurskipan av Húsálánsgrunninum.

9.3 Strika heimildir til lántøku

Vísandi til uppskot til samtyktar um at góðkenna roknskapin hjá m.ø. Húsálánsgrunninum – Lm. nr. 16/13 1998 – sum varð samtykt 13. apríl 1999, varð mælt til, at heimildirnar til lántøku í § 4 og § 17 í Ll. nr. 118/1997 vórðu strikaðar.

Í februar 2001 boðaði landsstýrismaðurin frá, at Húsálánsgrunnurin átti ikki at kunna taka lán uttan við heimild í løgtingslóg. Tí fór í uppskotinum um nýggja lóg fyri Húsálánsgrunnin at verða miðað ímóti at strika verandi heimildir.

Í januar 2003 kunnaði landsstýrismaðurin um, at ætlanin var at greiða hesi viðurskifti, samstundis sum Húsálánsgrunnurin varð umskipaður.

Í januar 2004 boðaði landsstýrismaðurin frá, at tá løgtingsval varð útskrivað 5. desember 2003, var stígur komin í lóggávuarbeidið.

Í januar 2005 kunnaði landsstýrismaðurin um, at hesin spurningur skuldi verða avgreiddur sum partur av endurskipanini av Húsálánsgrunninum, sum var til politiska viðgerð.

Í januar 2006 og aftur í januar 2007 boðaði landsstýrismaðurin frá, at málið ætlandi fór at verða loyst við at umskipa Húsáláns-, Íbúðar- og Bjálvingarstuðulslánsgrunnarnir til eitt partafelag.

Í október 2007 hefur landsstýrismaðurin boðað frá, at málið verður loyst sum partur av arbeiðinum um avtøku og endurskipan av Húsalánsgrunninum.

10. Viðmerkingar frá løgtingsgrannskoðarunum

Í seinasta uppskot til samtyktar, ið varð lagt fyri Løgtingið 13. mars 2007, høvdu løgtingsgrannskoðararnir hesar viðmerkingar:

“Vísandi til gongdina í málinum hava skiftandi landsstýrismenn í árávís boðað frá, at ivamálini:

- *um lóg og virksesemi grunsins,*
- *um tilknýti til fíggarlóg og landsrokskap, og*
- *um heimildir til lántøku*

væntandi fóru at verða loyst við lógarbroytingum “um stutta tíð” í sambandi við eina ætlaða umskipan av grunninum. Enn er einki lógaruppskot lagt fyri Løgtingið til støðutakan.

Løgtingsgrannskoðararnir átala enn einaferð, at so long tíð gongur, uttan at málini fáa ein enda.”

Í október 2007 hefur landsstýrismaðurin boðað frá, at málið verður loyst sum partur av arbeiðinum um avtøku og endurskipan av Húsalánsgrunninum.

11. Viðmerkingar frá Fíggarnevndini

Undir viðgerðin í Løgtinginum varð málið beint í Fíggarnevndini, sum í áliti sínum dagfest 20. apríl 2007 hevði hesar viðmerkingar:

”Landsstýrismaðurin hefur greitt nevndini frá ætlanini um at einskilja Húsalánsgrunnin og Íbúðagrundin til eitt partafelag. Nevndarlimirnir Páll á Reynatúgvu, Karten Hansen og Kári P. Højgaard meta tað vera ivasamt beint uppundir eitt løgtingsval at gera so grundleggjandi broytingar, sum eru so lítið gjøgnumskygdar.

Nevndarlimirnir Páll á Reynatúgvu, Karsten Hansen og Kári P. Højgaard vísa á, at viðmerkingarnar frá løgtingsgrannskoðarunum tykjast at hava verið tær somu nú í árávís, so teir ásanna, at lítil vón er fyri, at landsstýrismaðurin tekur hesar viðmerkingar til eftirtektar.”

Í október 2007 hefur landsstýrismaðurin boðað frá, at málið verður loyst sum partur av arbeiðinum um avtøku og endurskipan av Húsalánsgrunninum.

Løgtingsgrannskoðararnir, 23. november 2007

Hergeir Nielsen, formaður

Sverre Midjord

Óli Breckmann

Olav Enomoto